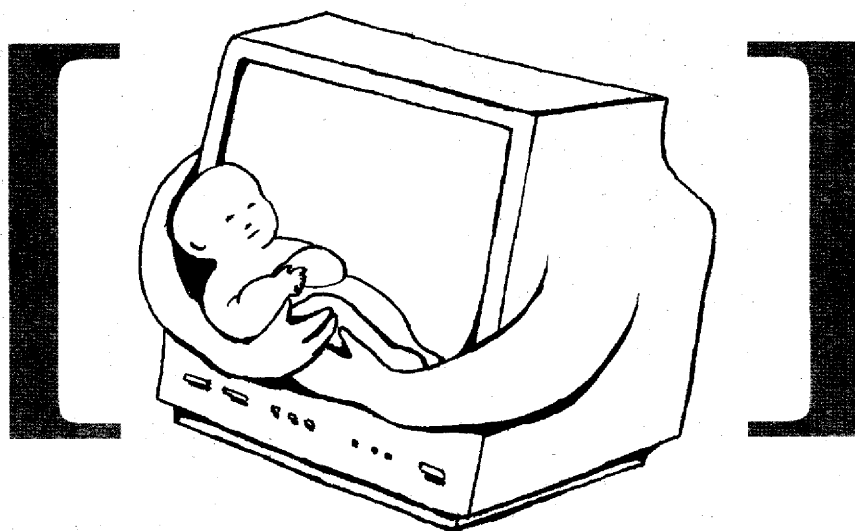

full d'assessorament de l'escola de pares de la FaPaC

COORDINADOR DEL SERVEI: MARTÍ COSTA

LA TELEVISIÓ: RESPONSABILITATS I ACTUACIONS DES DE L'ENTORN FAMILIAR

Ja des del seu inici la televisió ha tingut detractors i defensors. Quin és el seu paper a la societat?. Simplificant molt, les postures d'uns i altres es podrien resumir en dos eslògans:

- a) Catastrofisme estèril: la televisió és molt perillosa per als infants
- b) Optimisme ingenu: cap problema, la mainada aprèn tota sola a veure la televisió.

Cal dir que les dues postures són perilloses, perquè ens eviten reflexionar i discutir:

- a) Sobre quin lloc hem de donar a l'aparell de televisió a la nostra llar; tenir un aparell a cada dependència de la casa; no tenir-ne cap...
- b) Sobre quin paper ha de tenir-hi: entretenir, informar, ajudar a passar el temps, premiar, castigar...
- c) Sobre quina hauria de ser la nostra tasca com a pares en aquest assumpte. Pel que fa a aquest últim punt, la meva postura és clara: hem d'educar els nostres infants de manera que siguin uns observadors crítics abans, durant i després de veure la televisió. Hi ha, però, una qüestió prèvia, som nosaltres uns observadors crítics?.

La idea que guia aquest article és donar-vos algunes orientacions que us ajudin a reflexionar sobre la televisió per poder dialogar amb la família i amb els vostres amics, i també alguns consells concrets d'actuació que us puguin guiar davant els vostres fills i filles.

(Ve de la coberta) **LA TELEVISIÓ: RESPONSABILITATS I ACTUACIONS DES DE L'ENTORN FAMILIAR**

QUÈ ÉS LA TELEVISIÓ?

En primer lloc, hem de tenir present que un televisor és un aparell elèctric que nosaltres hem comprat, no un ésser viu com es pot deduir de frases com: "la televisió té la culpa de l'agressivitat del meu noi/a" o "la televisió té la culpa de l'obesitat del meu noi o la meva noia".

En segon lloc, també és important saber que la televisió s'ha convertit en **un instrument cultural de socialització**. En altres paraules, és una font de transmissió d'ideologies, valors i formes de comportar-se. No és neutra, no és un mirall de la realitat, sinó una manera que tenen unes persones determinades d'enfocar una part de la realitat. Si tenim clar això, també estarem en millors condicions per a responsabilitzar-nos-en del seu ús.

Les investigacions sobre els efectes de la televisió en la infància i l'adolescència han augmentat de forma vertiginosa. Molts articles situen la televisió "sota sospita" i de retruc, els telespectadors, que coneixen aquestes informacions, se senten incòmodes si han de confessar que veuen determinats programes (per la qual cosa, en les converses amb amics, neguen haver-los vist).

Segons com, sembla que la televisió és l'enemic número u. Si els nostres infants i adolescents no estudien, si no saben jugar, si no saben llegir, si no parlen amb els seus pares i germans, si no saben compartir amb els amics, si només pensen a consumir tot el que surt als anuncis, si no són àgils..., és perquè veuen molta televisió. Potser es tracta d'un enemic massa fàcil i podem acabar utilitzant aquest argument per escapar-nos de les nostres responsabilitats en aquesta qüestió. No podem oblidar el nostre paper com a últims responsables en l'educació del nostres fills i filles. Nosaltres som responsables del bon ús del televisor a casa nostra. Hem de veure la televisió com una eina cultural i social, i reflexionar, sobre els pros i els contres que planteja.

QUIN LLOC TÉ EL TELEVISOR A LA NOSTRA LLAR?

Que ningú cregui que aquest punt té poca importància. Es tracta de pensar que els nostres infants i adolescents aprenen més de com nosaltres ens relacionem amb la televisió que dels mateixos continguts dels programes. Dit d'una altra manera, el nostre comportament és el primer manual

Hem d'educar els nostres infants de manera que siguin uns observadors crítics abans, durant i després de veure la televisió.

d'aprenentatge que té l'infant de com fer ús de la televisió.

El primer missatge que donem a la canalla de la televisió és a partir de l'espai físic que ocupa l'aparell a la nostra llar. Si reservem el millor lloc del menjador de casa pel televisor i l'envoltem de les millors fotografies familiars pot ser que l'infant pensi que aquest aparell ha de tenir un lloc central a la seva vida. Cal evitar-ho.

En aquests moments estem vivint una altra tendència perillosa, posar un aparell de televisió a cadascuna de les habitacions i dependències de la casa i, conseqüentment, el seu ús independent i sense control per part dels infants.

QUIN ÚS FEM DE LA TELEVISIÓ?

Els objectius que com a pares i mares ens hem de marcar en aquest punt són dos, i han d'anar en la direcció d'aconseguir un ús de la televisió que sigui educatiu i d'entreteniment.

Primer objectiu. Ensenyar els nostres infants i adolescents a comportar-se com uns usuaris actius i crítics davant el televisor. En aquesta direcció, proposem que:

1. Es dialogui sobre quins programes poden veure i a quines hores han d'estar davant la televisió. Hem d'escoltar els seus arguments i vigilar que compleixin les responsabilitats que tenen a casa (deures, descans, encàrrecs domèstics...). Podem utilitzar els fulls de la programació que surt als diaris o les revistes especialitzades en programació televisiva. Això també implica que una vegada vist el programa s'apagui l'aparell.

2. Es procuri no encendre el televisor només d'arribar a casa.

3. No s'usi la televisió com a premi. Aquesta consideració només servirà per incrementar-ne la valoració i mitificació. En contrapartida convertim el temps d'estudi i lectura en un càstig.

4. No es vegi la televisió durant els àpats, ja que impedeix el diàleg familiar en uns moments especialment adequats. Pensem, per exemple, que l'hora del sopar pot servir perquè cadascú pugui explicar el que ha fet durant el dia i quins plans té per l'endemà. Els altres, mentrestant, aprenen a escoltar, a respectar els torns de paraula, a preguntar, a elogiar.

5. No es pensi en el televisor com una mainadera. Cal vigilar que el nostre missatge no sigui: "Corre i vés a mirar la tele, i deixa'm una estona en pau."

6. Per últim, vigilem les nostres contradiccions. Difícilment aprendrà el nostre infant a veure críticament la televisió si constantment ens veu a nosaltres palplantats davant l'aparell, com a principal activitat a casa.

Segon objectiu. Possibilitar que el context socio-familiar que envolta l'infant i l'adolescent no tingui com a única alternativa d'activitat la televisió, sinó una oferta molt més rica i variada on escollir: parcs públics, esports, jugar amb els amics, pintar, escoltar la ràdio, llegir contes... Així, nosaltres hem de crear i facilitar un context ric i diversificat en experiències i oportunitats de relació dels nostres infants amb el seu ambient físic i social.

Tercer objectiu. Evitar que la televisió desplaci activitats molt necessàries per al desenvolupament humà; així hem de facilitar:

1. El descans necessari segons l'edat de cadascú.
2. Les activitats de relació amb el barri.
3. Les activitats físiques.
4. Les activitats de jocs cooperatius.
5. Una mica d'avorriment, pot servir com d'espuma perquè l'infant posi en marxa la seva creativitat.
6. Possibilitats de conèixer altres mitjans d'entreteniment i educatius: ràdio, diaris, còmics, esports...

QUI TÉ EL DOMINI DEL COMANDAMENT A DISTÀNCIA? QUI TRIA ELS PROGRAMES QUE S'HAN DE VEURE?

Ho hem plantejat des del començament: som nosaltres qui hem de triar els programes, després d'escoltar els nostres infants.

Davant dels continguts de les televisions tenim la responsabilitat d'ensenyar raonadament els nostres infants a triar uns programes i no d'altres, a veure el contingut del programa des d'una posició crítica, i a aprendre els llenguatges audiovisuals. Hem de negociar la quantitat d'hores setmanals dedicades a mirar televisió: pensem que hi ha unes responsabilitats familiars i escolars que s'han de fer abans i/o després

de mirar televisió. Així, és possible afirmar que la televisió pot tenir un ús educatiu, però això pot ser així sempre que els adults estiguem al costat dels infants comentant aquells programes que els entusiasmen i donant-los la nostra lectura dels personatges i de les situacions que es mostren a la pantalla. Es tracta de combatre una actitud passiva davant la televisió, una actitud de veure i no comprendre.

Idees per poder decidir i reflexionar sobre els continguts dels programes que han de veure els nostres infants:

1. Vigilar la idea que la televisió pot donar d'un únic model de família per a tothom: el paper del pare, el paper de la mare, el dels fills. No tothom pot ni ha de participar d'un únic model de família universal.

2. Vigilar la influència que tenen sobre els nens i les nenes determinats protagonistes infantils de sèries i pel·lícules, ja que viuen experiències extraordinàries que poden ensopir allò que és quotidià.

3. Alguns programes poden transmetre la idea que l'única forma, i la més ràpida, d'obtenir alguna cosa és la violència o alguna substància o instrument màgic, i que el fi justifica els mitjans.

4. Veure, dia rere dia, morts, guerres, fam... pot fer-nos perdre la sensibilitat davant de qüestions molt greus. Hem d'ajudar a diferenciar allò que és superficial d'allò que és profund. I no hem d'oblidar emocions com la sorpresa, la tendresa, la solidaritat, la ràbia, el fàstic...

Cal possibilitar
que el context
socio-familiar que envolta
l'infant i
l'adolescent no tingui
com a única
alternativa d'activitat
la televisió, sinó
una oferta molt més
rica i variada
on escollir.

5. Conèixer i mirar, juntament amb els infants, els seus programes favorits, per comentar no només els aspectes negatius sinó també els aspectes positius. Cal donar-los eines perquè puguin diferenciar la realitat de la ficció.

6. Nosaltres i els nostres fills, podem escollir l'opció d'apagar l'aparell? No hem de permetre fer creure als nostres infants i adolescents que la televisió és entretinguda i nosaltres, pares i mares, avorrits.

QUIN PODER TÉ LA PUBLICITAT?

No hem de cometre l'error de pensar que nosaltres no estem influïts per l'enorme poder enlluernador que té la publicitat. Cal potenciar, i molt, l'educació audiovisual dels nostres infants i adolescents per aconseguir una lectura crítica dels anuncis fent-los, de mica en mica, responsables de les seves decisions a l'hora de consumir. La publicitat té molta influència, és cert, però també podem aprendre, i no és poca cosa, a ser conscients de com ens influeix i de quins mecanismes utilitza.

1. Acompanyar els nostres infants mentre miren

Hem d'aconseguir una lectura crítica dels anuncis fent als nostres fills, responsables de les seves decisions a l'hora de consumir.

televisió. Així, tindrem múltiples oportunitats de comentar-ne i desmitificar-ne el funcionament.

2. Evitar que l'infant es decebi en fer-se una idea errònia del producte, sobretot de les joguines, comentant-ne les posades en escena en to fantàstic amb la inclusió d'efectes i atributs que no són

propis del producte.

3. Criticar la publicitat que promou els seus productes amb presentacions agressives o sexistes o de desigualtat social.

4. Descobrir junts com es fa un anunci per a la televisió.

L'educació audiovisual dels infants és l'element clau per a la consecució d'uns telespectadors crítics i actius. Es necessita molta imaginació i creativitat per desenvolupar aquesta tasca, però, no penseu que ho heu de fer tot sols. Penseu en la família, en els amics, en els pares i mares dels companys del col·legi del fill o filla, en els educadors dels col·legis... Tots junts ens podem ajudar i treure molt més profit de la nostra imaginació i creativitat en aquest tema de la televisió. Penseu que les idees no poden ser fixes i tancades, sinó obertes al diàleg amb tothom.

AUTOR DEL TEXT:
Xavier Ramos
(psicòleg)

IL·LUSTRACIONS:
Sílvia Castelló

IMPRESSIÓ:
Impremta Martín

AMB EL
SUPORT DE:

Diputació
de Barcelona
Àrea d'Educació

FaPaC

Escola de Pares

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE PARES D'ALUMNES DE CATALUNYA

Cartagena, 245, àtic
Tels. 93 435 76 86
93 347 26 07
Fax 93 433 03 61
08025 Barcelona

C/. de la Rutlla, 20-22
Tel. 972 21 92 12
Fax 972 22 25 60
17002 Girona

Avda. Catalunya, 24, 1r
Tel. 973 28 18 29
Fax 973 27 17 02
25002 Lleida

C/. Fortuny, 23
Tel. 977 23 45 49
Fax 977 21 76 08
43001 Tarragona